

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: Αξιοπρεπείς συνθήκες διαβίωσης για όλους: εξάλειψη της φτώχειας και εξασφάλιση βιώσιμου μέλλοντος για τον κόσμο»

COM(2013) 92 final

(2013/C 271/28)

Εισηγήτρια: η κ. **Evelynne PICHENOT**

Στις 18 Μαρτίου 2013, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα:

«Αξιοπρεπείς συνθήκες διαβίωσης για όλους: εξάλειψη της φτώχειας και εξασφάλιση βιώσιμου μέλλοντος για τον κόσμο»

COM(2013) 92 final.

Το ειδικευμένο τμήμα «Εξωτερικές σχέσεις», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 25 Απριλίου 2013.

Κατά την 490ή σύνοδο ολομέλειας, της 22ας και 23ης Μαΐου 2013 (συνεδρίαση της 23ης Μαΐου 2013), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 103 ψήφους υπέρ, και 6 αποχές.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Σύγκλιση δύο διαδικασιών παράλληλων (ΑΣΧ και ΣΒΑ), στο πλαίσιο των δράσεων για την μετά το 2015 περίοδο

1.1.1 Για πρώτη φορά στην ιστορία της, η ανθρωπότητα έχει τη γνώση, τους πόρους και την τεχνολογία που της επιτρέπουν να εξαλείψει την φτώχεια σε παγκόσμια κλίμακα μέχρι το 2030. Αυτό αποτελεί τεράστια ελπίδα για περισσότερο από ένα δισεκατομμύριο ανθρώπους που εξακολουθούν να ζουν σε συνθήκες ακραίας φτώχειας. Για πρώτη φορά επίσης, τα κράτη θα οφείλουν –από το 2050 και εξής– να διαχειρίζονται καλύτερα το φυσικό κεφάλαιο του πλανήτη, που πλέον αναγνωρίζεται ως περιορισμένος πόρος ο οποίος πρέπει να προστατεύεται και να αναγνωρίζεται ως κοινό κτήμα των σημερινών και των μελλοντικών γενεών.

1.1.2 Κυριότερος στόχος των διαπραγματεύσεων που θα εγκαινιάστούν στον ΟΗΕ τον Σεπτέμβριο του 2013 είναι να συμφωνηθεί ένας καθολικά αποδεκτός ορισμός των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης (ΣΒΑ) για να μπορέσουν να συνδυαστούν, μακροπρόθεσμα, η καταπολέμηση της φτώχειας, η διασφάλιση μιας βιώσιμης παραγωγής και κατανάλωσης και η διατήρηση των φυσικών πόρων. Αυτή η διαδικασία πρέπει να είναι περιεκτική και συνεκτική, ώστε να μπορέσει να αφομοιώσει την προβλεπόμενη, το 2015, αναθεώρηση των αναπτυξιακών στόχων της χιλιετίας (ΑΣΧ). Φορείς της κοινωνίας των πολιτών, διεθνείς οργανισμοί και κράτη μέλη στους κόλπους του ΟΗΕ κινητοποιούνται τώρα προκειμένου να προετοιμάσουν και να υποστηρίξουν αυτές τις διεθνείς διαπραγματεύσεις. Ήδη από τη Διάσκεψη «Rio +20»⁽¹⁾, η ΕΟΚΕ άρχισε να συμμετέχει σε αυτό το διάλογο με σκοπό να συμβάλει στον προσδιορισμό του ρόλου της κοινωνίας των πολιτών ενώπιον αυτών των προκλήσεων. Θα εξακολουθήσει να συμμετέχει στις προσπάθειες αυτές μέχρι το 2015, εκδίδοντας άλλες γνωμοδοτήσεις⁽²⁾ και αναλαμβάνοντας άλλες πρωτοβουλίες.

1.1.3 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τον προσανατολισμό της Επιτροπής ο ευρωπαϊκός διάλογος να περιστραφεί γύρω από την ανάγκη, αφενός, σύγκλισης των διαδικασιών ΑΣΧ/ΣΒΑ και, αφετέρου, **ανάληψης ευθυνών εκ μέρους των κρατών**, με τη βοήθεια μιας ανακοίνωσης με τίτλο «Αξιοπρεπείς συνθήκες διαβίωσης για όλους: εξάλειψη της φτώχειας και εξασφάλιση βιώσιμου μέλλοντος για τον κόσμο». Εντούτοις, μολονότι αναγνωρίζουμε ότι οι αναπτυξιακοί στόχοι της χιλιετίας κατέληξαν σε ένα κεκτημένο όσον αφορά τους κοινωνικούς στόχους, είναι ακόμα πρόωρο να προσδιοριστούν οι περιβαλλοντικοί στόχοι και να αναγνωριστούν οικονομικοί στόχοι αποδεκτοί σε όλες τις χώρες του κόσμου. Κατά την ΕΟΚΕ, είναι σκόπιμο να επιδιωχθεί η καλύτερη κατανόηση **αυτών των τριών διαστάσεων της βιώσιμης ανάπτυξης, ώστε να βρεθούν δίκαιες, απλές και αποτελεσματικές λύσεις.**

1.2 Συστάσεις για μια συγκλίνουσα διαδικασία χωρίς αποκλεισμούς

1.2.1 Όσον αφορά τη φάση της διαμόρφωσης της κοινής θέσης της ΕΕ προς παρουσίαση στη σύνοδο ολομέλειας του ΟΗΕ, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αποτελεί ένα **σημαντικό ορόσημο, θα τροφοδοτήσει δε τον διάλογο** τόσο στα όργανα όσο και στο εσωτερικό των κρατών μελών. Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει το **κοινό έργο** των ΓΔ «Περιβάλλον» και «DEVCO»⁽³⁾ που αποδεικνύει ότι, κατά την προετοιμασία της παρούσας ανακοίνωσης, υιοθετήθηκε μία συνεκτική προσέγγιση –στην οποία συνεισέφερε και η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης για θέματα ασφαλείας– μολονότι η ανακοίνωση θα είχε ωφεληθεί εάν η εμπορική και η γεωργική πολιτική ενσωματώνονταν καλύτερα σε αυτή τη διαδικασία. Η ΕΟΚΕ επικροτεί ιδιαίτερα το συλλογικό έργο που επιτελέστηκε στους κόλπους του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και ενθαρρύνει το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο να προβεί, με την ευκαιρία του Συμβουλίου Εξωτερικών Υποθέσεων τον Μάιο/Ιούνιο του 2013, στην έκδοση ενός **ενιαίου εγγράφου** συμπερασμάτων.

1.2.2 Η ΕΟΚΕ παρατηρεί ότι η επιλογή ενός **ενιαίου γενικού πλαισίου**, οι στόχοι του οποίου θα πρέπει να ισχύουν σε όλες τις

⁽¹⁾ Διάσκεψη της ΕΟΚΕ τον Φεβρουάριο του 2012: «Ας είμαστε βιώσιμοι και υπεύθυνοι: η κοινωνία των πολιτών στο δρόμο για το Rio», ΕΕ C 44 της 15.2.2013, σ. 64–67.

⁽²⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Rio+20: απολογισμός και προοπτικές» (πρόσθετη γνωμοδότηση), ΕΕ C 44 της 15.2.2013, σ. 64–67

⁽³⁾ Ανάπτυξη και συνεργασία – EuropeAid.

χώρες, αξίζει να τύχει ευρείας συναίνεσης στο εσωτερικό της Ένωσης προκειμένου να παρουσιαστεί και σε άλλες χώρες εταίρους της διεθνούς κοινότητας και να μπορέσει να πείσει ότι τις μεταχειρίζεται όλες κατά τρόπο ισότιμο, ιδιαίτερα δε τις φτωχότερες χώρες, καθώς και τις εκατό περίπου μεσαίου εισοδήματος χώρες –στις οποίες περιλαμβάνονται οι αναδυόμενες χώρες– που διαδραματίζουν πλέον ηγετικό ρόλο στις διεθνείς διαπραγματεύσεις. Είναι ακριβώς η πολυπλοκότητα των διαπραγματεύσεων που οδήγησε την ΕΟΚΕ να θεωρεί ότι η θέση της ΕΕ αποτελεί **ορόσημο σε αυτή τη διπλωματική διαδικασία** η οποία υπερβαίνει την παλαιά διάκριση μεταξύ ανεπτυγμένων και αναπτυσσόμενων χωρών.

1.2.3 Η ΕΟΚΕ καλεί την ΕΕ να κάνει τη φωνή της να ακουστεί στα διεθνή φόρουμ, κάνοντας χρήση του εν λόγω **πλαίσιο σύγκλισης των ΑΣΧ/ΣΒΑ**, μεταξύ άλλων με τη διαμεσολάβηση των κρατών μελών στον ΟΗΕ. Κάθε χώρα θα πρέπει να αναπτύξει, με τη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών, μία **εθνική αναπτυξιακή στρατηγική χωρίς αποκλεισμούς** που λαμβάνει υπόψη το επίπεδο εκκίνησης της, συμβάλλοντας έτσι στις προσπάθειες επίτευξης των κοινών στόχων της βιώσιμης ανάπτυξης. Κατά την ΕΟΚΕ, η επιλογή αυτή θα απαιτήσει, αφενός, διαδικασίες αξιολόγησης και παρακολούθησης των εθνικών δεσμεύσεων, που θα πρέπει να καταχωριστούν σε ένα **παγκόσμιο μητρώο**, και, αφετέρου, τη βελτίωση –απαραίτητως– των στατιστικών συμπληρωματικών δεικτών του ΑΕΠ.

1.2.4 Η Ευρωπαϊκή Ένωση διαθέτει αξίες, την πρακτική της συναίνεσης, καθώς και πλεονεκτήματα που κανονικά θα της επιτρέψουν –εάν υπάρξει η δέουσα πολιτική βούληση– να μπορέσει να δεσμευτεί με αποφασιστικότητα στη διαδικασία μετάβασης προς την βιώσιμη ανάπτυξη και να συμπαρασύρει, με τον τρόπο αυτό, τους διεθνείς εταίρους της. Η Ευρωπαϊκή Ένωση παραμένει **σημείο αναφοράς** –όπως το καταδεικνύουν κατά τρόπο αναλυτικό οι σαφείς δεσμεύσεις του ιδιαίτερα περιεκτικού παραρτήματος της υπό εξέταση ανακοίνωσης– όσον αφορά την περιβαλλοντική πολιτική, τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τις εσωτερικές μεταφορές ως παράγοντα διασφάλισης της εδαφικής συνοχής ή την ανακατανομή των δικαιωμάτων κοινωνικής προστασίας. Στο παράρτημα σκιαγραφείται ένα πλαίσιο για την παρακολούθηση των δεσμεύσεων της Διάσκεψης «Ρίο +20» στο ευρωπαϊκό και στο διεθνές επίπεδο.

1.2.5 Οι ΣΒΑ –οι οποίοι έχουν συλληφθεί ως καθολικοί στόχοι– θα πρέπει, στη συνέχεια, να υιοθετηθούν από τις ευρωπαϊκές πολιτικές και τα εθνικά προγράμματα μεταρρυθμίσεων των κρατών μελών. Η ΕΟΚΕ συνιστά η οπτική αυτή να ληφθεί υπόψη κατά την προετοιμασία της **ενδιάμεσης αναθεώρησης της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», όπως προβλέπει η παρακολούθηση των δεσμεύσεων της Διάσκεψης «Ρίο +20»**. Αναμένεται η ενσωμάτωση της οικολογικής διάστασης στο ευρωπαϊκό εξάμηνο για να δοθεί νέα ώθηση στο θέμα ⁽⁴⁾. Αυτό θα απαιτήσει, κατά την ΕΟΚΕ, την συγχώνευση της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» με τη **στρατηγική για την βιώσιμη ανάπτυξη**, καθώς και την αναγνώριση μιας **Κοινωνικής Ένωσης** ⁽⁵⁾ που συνδέεται στενά με την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Νομισματική Ένωση.

1.2.6 Ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό των νέων ΣΒΑ είναι ότι προορίζονται να είναι καθολικοί, ισχύοντας για όλες τις χώρες, και να συνεκτιμούν τα πλανητικά όρια. Λόγω του πεπερασμένου χαρακτήρα των φυσικών ορίων της γης, του πόσιμου νερού, των δασών και πολλών άλλων φυσικών πόρων στον κόσμο, οι ΣΒΑ

πρέπει να περιλαμβάνουν στόχους για την αποτελεσματικότερη χρήση των πόρων αυτών και την πιο δίκαιη κατανομή τους. Ομοίως, οι ΣΒΑ πρέπει να θεσπίσουν δίκαια κατανομημένους στόχους για τη μείωση της επιβάρυνσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και άλλων μορφών ρύπανσης. Οι στόχοι αυτοί θα πρέπει να ποσοτικοποιηθούν και να οριστούν χρονοδιαγράμματα για την υλοποίηση του από μακρόν συμφωνημένου παγκόσμιου στόχου της μετάβασης σε πιο βιώσιμα πρότυπα παραγωγής και κατανάλωσης. Αν αυτή η μετάβαση σε μια πιο βιώσιμη παγκόσμια οικονομία δεν επιτευχθεί σε όλο τον κόσμο, μπορεί να αποδειχθεί αδύνατη η επίτευξη αναπτυξιακών στόχων τύπου ΑΣΧ για τις αναπτυσσόμενες χώρες, δεδομένου ότι η σημερινή βελτίωση που παρατηρείται σε ορισμένους παραδοσιακούς στόχους ανάπτυξης συχνά υπονομεύεται από τα αυξανόμενα παγκόσμια προβλήματα της εξάντλησης των πόρων, της κλιματικής αλλαγής και άλλες μορφές ρύπανσης.

1.2.7 Οι αναπτυσσόμενες και οι αναδυόμενες χώρες ευθύνονται για το μεγαλύτερο μέρος από τα αυξανόμενα προβλήματα της υπερκατανάλωσης, των αποβλήτων, της εξάντλησης των φυσικών πόρων και της ρύπανσης. Έτσι, οι ΣΒΑ που αναφέρονται σε πιο βιώσιμα πρότυπα κατανάλωσης και παραγωγής θα είναι ιδιαίτερα σημαντικοί για αυτές και θα πρέπει να οριστούν απαιτητικοί και προκλητικοί στόχοι για βελτίωση κατά τα επόμενα 15 χρόνια. Η Ευρωπαϊκή Ένωση υπήρξε πάντοτε δραστήρια στον τομέα αυτό και θα πρέπει να πρωτοστατήσει για τον προσδιορισμό κατάλληλων ΣΒΑ για τον ανεπτυγμένο κόσμο.

1.3 Συστάσεις για μια συμμετοχική διαδικασία, ανοικτή στις κοινωνίες των πολιτών

1.3.1 Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι μέσα από όλες τις γνωμοδοτήσεις που αναφέρθηκαν διαμορφώνεται ένας σκληρός πυρήνας συστάσεων σχετικά με **το ρόλο της κοινωνίας των πολιτών στη χρηστή διακυβέρνηση**, τη στήριξη της μετάβασης προς ένα νέο οικονομικό πρότυπο, την προστασία των φτωχότερων και των πλέον ευάλωτων ατόμων, την παροχή στήριξης στους εργαζόμενους για την αντιμετώπιση των αλλαγών και την καταπολέμηση της υπερθέρμανσης του πλανήτη και τη συνειδητοποίηση των ορίων των πόρων του. Επιπλέον, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι μια ισχυρή και αυτόνομη κοινωνία των πολιτών και ένα **νομικό σύστημα** που του εξασφαλίζει την ανεξαρτησία του αποτελούν από κοινού τα θεμέλια της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου, συμβάλλουν δε στην σταθερότητα που είναι απαραίτητη για την πραγματοποίηση επενδύσεων και την διασφάλιση της αιφόρου ανάπτυξης ⁽⁶⁾.

1.3.2 Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή, αλλά και τα κράτη μέλη, να διασφαλίσουν τη συμμετοχή της **κοινωνίας των πολιτών σε όλο το φάσμα της διαδικασίας ανάπτυξης** και, στη συνέχεια, εφαρμογής των στόχων και παρακολούθησης, κυρίως δε των ΣΒΑ όπου η συμμετοχή εξακολουθεί να είναι ανεπαρκής. Το 2013 και το 2014, οι συζητήσεις που θα διεξαχθούν στο εθνικό επίπεδο –συμπεριλαμβανομένων των συζητήσεων στο πλαίσιο τόσο των οικονομικών και κοινωνικών όσο και των περιβαλλοντικών συμβουλίων και/ή των συμβουλίων βιώσιμης ανάπτυξης όπου συμμετέχουν όλες οι συνιστώσες της κοινωνίας των πολιτών– αλλά και οι συζητήσεις με την κοινωνία των πολιτών της ΕΕ και με αυτήν των χωρών εταίρων, θα πρέπει να συνεισφέρουν στην συγκεκριμένη διαδικασία. Οι εργασίες αυτές θα αποτελέσουν μέρος της προετοιμασίας του **ευρωπαϊκού έτους για τη συνεργασία και την αιφόρο ανάπτυξη (2015)** και θα αποβλέπουν στη διαμόρφωση ενός κοινού οράματος για τον κόσμο του μέλλοντος και στην ευαισθητοποίηση

⁽⁴⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Η πράσινη οικονομία – Προαγωγή της βιώσιμης ανάπτυξης στην ΕΕ» (βλέπε σελίδα 18 της παρούσας Επίσημης Εφημερίδας).

⁽⁵⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Για μία κοινωνική διάσταση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης», (βλέπε σελίδα 1 της παρούσας Επίσημης Εφημερίδας).

⁽⁶⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με εισηγητή τον κ. Jonathan Peel: «Προς μια σφαιρική ευρωπαϊκή πολιτική διεθνών επενδύσεων», ΕΕ C 318 της 29.10.2011, σ. 150–154, ΕΕ C 318 της 29.10.2011, σ. 150–154.

των πολιτών ως προς τη σημασία της εξωτερικής δράσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης (7). Όσον αφορά το ευρωπαϊκό έτος για την ανάπτυξη, η ΕΟΚΕ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να κινητοποιήσει ικανούς πόρους, να εγγυηθεί την ενεργή συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών, να στηρίξει κατά προτεραιότητα τις υφιστάμενες πρωτοβουλίες των εταίρων του ευρωπαϊκού έτους και, τέλος, να ενθαρρύνει τις ενδεδειγμένες συζητήσεις επί των θεμάτων που θίγονται στην παρούσα γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ.

1.3.3 Οι κοινωνίες των πολιτών έχουν να διαδραματίσουν, έναντι των εθνικών φορέων χάραξης πολιτικής και των διεθνών διπλωματών, **έναν ρόλο συνηγόρου ενός άλλου οικονομικού προτύπου** που αποσυνδέει τις οικονομικές δραστηριότητες από τις δραστηριότητες ανθρώπινης ανάπτυξης και τον περιβαλλοντικό αντίκτυπό τους. Η ΕΟΚΕ συνιστά τη διάδοση των γνώσεων και μαθησεων –ιδίως κατά τη διάρκεια του θεματικού έτους 2015– στις κοινωνίες των πολιτών των χωρών και περιφερειών-εταίρων, τομέας στον οποίο η ΕΟΚΕ έχει αποκομίσει εμπειρία χάρη σε εποικοδομητικές ανταλλαγές.

1.3.4 Η ΕΟΚΕ καλεί τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών να λάβουν μέρος στις διεθνείς, εθνικές και θεματικές **διαβουλεύσεις**, καθώς και να μελετήσουν τα αποτελέσματά τους, ιδίως μάλιστα της διαβούλευσης για την περιβαλλοντική αειφορία που προωθήθηκε πρόσφατα μέσω του προγράμματος ανάπτυξης (UNDP) και του προγράμματος για το περιβάλλον (UNEP) των ΗΕ, που είναι διαθέσιμα στην ιστοσελίδα www.worldwewant2015.org/sustainability

1.3.5 Η ΕΟΚΕ συνιστά οι δράσεις που θα προωθηθούν κατά την μετά το 2015 περίοδο να βασίζονται πλέον πιο συστηματικά σε **μελέτες επιπτώσεων**, σε διαδικασίες παρακολούθησης με τη συμμετοχή, πιο συγκεκριμένα, οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών (π.χ. για θέματα όπως τα δικαιώματα του ανθρώπου, τα οικοσυστήματα ή οι συνθήκες εργασίας). Αντίστοιχα, **η ολοκλήρωση του κοινωνικού διαλόγου μεταξύ των κοινωνικών εταίρων** –έναν δείκτης του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο χώρο εργασίας– αποτελεί ένα απαραίτητο εργαλείο για την εφαρμογή, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των ΑΣΧ/ΣΒΑ.

1.3.6 Ο ρόλος της κοινωνίας των πολιτών στον **σχεδιασμό**, την **παρακολούθηση** και την **αξιολόγηση** θα είναι σημαντικός. Η ευρωπαϊκή κοινωνία των πολιτών θα πρέπει να λάβει γνώση των σχετικών πληροφοριών, ώστε να είναι σε θέση να αναλάβει δράση μέσω μηχανισμών ελέγχου της εσωτερικής συνοχής των ευρωπαϊκών αναπτυξιακών πολιτικών, αρχή που κατοχυρώνεται στη Συνθήκη της Λισαβόνας. Η ΕΟΚΕ συνιστά να προβλεφθεί η συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών στη διαδικασία επιλογής των συμπληρωματικών δεικτών του ΑΕγχΠ, στις δράσεις καταπολέμησης της διαφθοράς, στις διαπραγματεύσεις που αφορούν ειρηνευτικές διαδικασίες και στην κατάρτιση των εθνικών στρατηγικών σχεδίων, και προτείνει την αξιοποίηση των εμφανιζόμενων κοινωνικών καινοτομιών κατά τρόπο ρεαλιστικό.

1.3.7 Προκειμένου να διαδραματίσει ηγετικό ρόλο στην μετάβαση προς ένα άλλο ευρωπαϊκό πρότυπο οικονομίας, η ΕΟΚΕ

συνιστά τη σύσταση ενός **πολυμερούς φόρουμ διαβούλευσης ενδιαφερόμενων φορέων** (8) το οποίο να αναλάβει αποκλειστικά την προώθηση της βιώσιμης παραγωγής και κατανάλωσης στην ΕΕ. Σε κάθε τομέα, είναι απαραίτητο να καθοριστούν ενδιάμεσα στάδια για μία μετάβαση η οποία θα πρέπει να έχει αποτελέσει αντικείμενο διαπραγμάτευσης και να συνδυάζεται με μέτρα υπέρ των τομέων, των επιχειρήσεων, των περιφερειών και των εργαζόμενων που θα υποστούν τις επιπτώσεις της.

1.3.8 Για την εφαρμογή των μελλοντικών αυτών δράσεων, η ΕΟΚΕ προτείνει την υιοθέτηση μιας προσέγγισης η οποία να βασίζεται στην ενίσχυση των εταιρικών σχέσεων μεταξύ των διαφόρων φορέων σε τομείς, π.χ., όπως η ισοτιμία των φύλων. Θα μπορούσε, ενδεχομένως, να ενθαρρυνθεί η **συνεργασία μεταξύ διαφόρων φορέων με βάση συμβατικές/εταιρικές σχέσεις με σκοπό την επίτευξη επιδιωκόμενων στόχων** σε όλα τα εδαφικά επίπεδα διακυβέρνησης. Η συνεργασία αυτή θα μπορούσε, π.χ., να έχει τη μορφή πρωτοβουλιών στηριζόμενων σε συνέργειες μεταξύ ιδιωτικών φορέων, δημοσίων φορέων ή ενώσεων οι οποίοι θα αναλαμβάνουν από κοινού τη δέσμευση να επιδιώξουν την επίτευξη συγκεκριμένων στόχων σε ένα δεδομένο εδαφικό ή αστικό πλαίσιο. Οι καινοτόμες προσεγγίσεις αυτές είναι, ως φαίνεται, απαραίτητες για να μπορέσει να ληφθεί υπόψη ο **πολυδιάστατος χαρακτήρας της φτώχειας**. Ο τύπος αυτός συμβατικής σχέσης προσφέρεται επίσης για την ανάπτυξη σχέσεων συνεργασίας Νότου/Νότου με την οικονομική στήριξη του Βορρά.

1.4 Συστάσεις σχετικά με τις προοπτικές των δράσεων μετά το 2015

1.4.1 Οι μετά το 2015 δράσεις σηματοδοτούν μια αλλαγή προτύπου που υπερβαίνει την παροχή βοήθειας και τη διεθνή συνεργασία. Θα πρέπει να σχεδιαστούν ως μια διαδικασία που προβλέπει τη συμμετοχή όλων των χωρών στη **μετάβαση προς ένα οικολογικό οικονομικό πρότυπο χωρίς αποκλεισμούς**, σε μια αλλαγή πορείας προς μία οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την ανάλυση της ανακοίνωσης, σύμφωνα με την οποία «Είναι [...] σημαντικό να σημειωθεί πρόοδος προς την επίτευξη πράσινης οικονομίας χωρίς αποκλεισμούς με βιώσιμα πρότυπα παραγωγής και κατανάλωσης, με την αποδοτική χρήση των πόρων, και κυρίως με ενεργειακά συστήματα χαμηλών εκπομπών».

1.4.2 **Συνοχή μεταξύ της δημοσιονομικής πολιτικής, της οικονομικής πολιτικής και της πολιτικής στον τομέα της μετάβασης.** Πέραν των οικονομικών προσεγγίσεων, είναι απαραίτητο να τεθούν σε εφαρμογή, **με τήρηση της αρχής της συνοχής**, και άλλες πολιτικές που θα συμβάλουν σημαντικά στην αλλαγή κατεύθυνσης της οικονομίας προς ένα πρότυπο βιώσιμης ανάπτυξης, όπως φόροι επί των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και μέτρα μετριασμού των συνεπειών της αλλαγής του κλίματος, ένας μηχανισμός που να επιτρέπει την προσωρινή ή την κυκλική μετάβαση από τις φτωχές χώρες, αυστηρούς ελέγχους των πωλήσεων όπλων προς τις αναπτυσσόμενες χώρες και ρύθμιση του χρηματοπιστωτικού τομέα για τον περιορισμό του «ξεπλύματος» χρημάτων και την οριστική αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής.

(7) Σε διεθνές επίπεδο, το «Beyond 2015» [«Πέραν του 2015»] αποτελεί μία πλατφόρμα ενώσεων προαγωγής της ανάπτυξης που προωθεί μία εκστρατεία ευαισθητοποίησης σχετικά με τις προκλήσεις του συγκεκριμένου θέματος και συγκεντρώνει συμβολές στον δικτυακό της τόπο www.beyond2015.org

(8) Διερευνητική γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με εισηγήτρια την κ. An Le Nouail Marlière: «Η προώθηση βιώσιμων προτύπων παραγωγής και κατανάλωσης στην ΕΕ», ΕΕ C 191 της 29.6.2012, σ. 6–10.

1.4.3 Κατά τον καθορισμό των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης (ΣΒΑ) πρέπει να συνυπολογιστούν οι υφιστάμενες εντάσεις μεταξύ των θεμάτων που άπτονται της ατομικής και της συλλογικής ανάπτυξης και των θεμάτων που συνδέονται με τη διατήρηση των οικολογικών ισορροπιών του πλανήτη. Κατά την ΕΟΚΕ, η επίλυση αυτού του προβλήματος και η επίτευξη μιας ισορροπίας μεταξύ των τριών διαστάσεων της βιώσιμης ανάπτυξης προϋποθέτουν τη **διατήρηση των παγκόσμιων κοινών αγαθών μέσω διεθνών δημόσιων πολιτικών** την διαχείριση των οποίων θα αναλάβει μία διεθνής κοινότητα κυρίαρχων κρατών. Αυτή είναι η μεγάλη πρόκληση της ατζέντας του μέλλοντος.

1.4.4 Το ζήτημα των παγκόσμιων δημόσιων αγαθών, το οποίο έχει αναγνωριστεί ως **μείζον πρόκληση των μετά το 2015 δράσεων**, απαιτεί τη **διασφάλιση μεγαλύτερης συνέπειας μεταξύ των διεθνών οργανισμών και των παγκόσμιων πολιτικών**. Η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να καταλάβει τη θέση της στο πλαίσιο αυτό. Σε ορισμένες γνωμοδοτήσεις της –π.χ. ως προς την ασφάλεια των τροφίμων⁽⁹⁾, τα κατώτατα όρια κοινωνικής προστασίας ή την πολυμερή ρύθμιση των εμπορικών συναλλαγών και των επενδύσεων, το κλίμα ή τη βιοποικιλότητα– η ΕΟΚΕ πρότεινε ορισμένες λύσεις με σκοπό, ακριβώς, να λαμβάνονται υπόψη τα παγκόσμια δημόσια αγαθά.

1.4.5 Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι η ανακοίνωση «Αξιοπρεπείς συνθήκες διαβίωσης για όλους» περιλαμβάνει μόνον φευγαλέες αναφορές στο ζήτημα αυτό, είναι δε της γνώμης ότι η επόμενη ανακοίνωση σχετικά με τους δημοσιονομικούς πόρους –που προβλέπεται να εκδοθεί στα μέσα του 2013– θα πρέπει να συνθεωρεί το ζήτημα αυτό ώστε να διασφαλιστεί ότι θα συνοδεύεται από **επαρκείς πηγές χρηματοδότησης**. Η επίσημη αναπτυξιακή βοήθεια πρέπει να παραμείνει εστιασμένη στην καταπολέμηση της φτώχειας. Μεγάλο μέρος της διαδικασίας διαβούλευσης σχετικά με τον ευρωπαϊκό φόρο επί των χρηματοπιστωτικών συναλλαγών που θα αρχίσει να εφαρμόζεται από το 2013, με αρχική συμμετοχή ένδεκα χωρών, θα πρέπει να αφιερωθεί σε γενικές παρατηρήσεις.

1.4.6 Σε καμία περίπτωση η αναμονή μιας διεθνούς συμφωνίας σχετικά με τον ορισμό των ΣΒΑ δεν θα πρέπει να αποτελέσει δικαιολογία για την αναβολή ή τον περιορισμό των δεσμεύσεων παροχής χρηματοδοτικής βοήθειας προς τις αναπτυσσόμενες χώρες. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την έντονη ανησυχία της για τον κίνδυνο διακοπής της παροχής αναπτυξιακής βοήθειας εάν η συμφωνία δεν έχει συναφθεί έως το 2015. Για τον περιορισμό αυτού του κινδύνου, η ΕΟΚΕ συνιστά μέχρι την λήξη της προθεσμίας αυτής να έχουν υιοθετηθεί **αναθεωρημένοι ΑΣΧ** οι οποίοι θα συνδυάζονται απαραίτητως με επαρκείς χρηματοδοτικούς πόρους⁽¹⁰⁾. Ακόμη και σε αυτήν την περίοδο των δημοσιονομικών δυσχερειών, η ΕΟΚΕ καλεί επίμονα την ΕΕ και τα κράτη μέλη να τηρήσουν τις δεσμεύσεις τους και να κάνουν ό,τι απαιτείται ώστε **να επιτύχουν, κατά μέσο όρο, το 0,7 %** ήδη από τη νέα φάση.

1.4.7 Οι αναπτυξιακοί στόχοι της χιλιετίας πρέπει να προσαρμοστούν στα νέα δεδομένα και στις νέες προκλήσεις του 21ου αιώνα,

αφού γίνει ο σχετικός απολογισμός και ληφθούν υπόψη τα αντίστοιχα διδάγματα. Κατά την ΕΟΚΕ, είναι σκόπιμο ήδη από τώρα να προστεθούν σε αυτούς τουλάχιστον τρεις θεματικές –η πρόσβαση στην **ενέργεια για όλους**⁽¹¹⁾, το **δικαίωμα στην τροφή και το νερό, και τα κατώτατα όρια κοινωνικής προστασίας**⁽¹²⁾. Επιπλέον, η θεματική «**αξιοπρεπής εργασία**», που ενσωματώθηκε στους ΑΣΧ με την αναθεώρηση του 2006, θα πρέπει να επαναβεβαιωθεί ως προτεραιότητα, όπως επίσης και η επείγουσα ανάγκη η γεωργική ανάπτυξη να τεθεί στο επίκεντρο των δράσεων για την καταπολέμηση κάθε μορφής φτώχειας.

Εξάλλου, η σύγκλιση μεταξύ των δύο προγραμμάτων δράσης θα μπορέσει να υλοποιηθεί μετά από αυτήν την αναθεώρηση, που αποτελεί το πρώτο μόνον βήμα προς την ανάληψη, στο μέλλον, διεθνών δράσεων. Πρέπει να αναγνωρίσουμε την ένταση και αβεβαιότητα που υφίσταται σήμερα ανάμεσα στη φιλοδοξία να υιοθετηθεί μια «ιδανική» σειρά δράσεων και την πραγματικότητα του «εφικτού».

1.4.8 Στο πλαίσιο της αναθεώρησης των ΑΣΧ, η ΕΟΚΕ προτείνει την διαμόρφωση μιας **ειδικής προσέγγισης της ανάπτυξης για τις ευάλωτες χώρες ή τις χώρες όπου υφίστανται συγκρούσεις**, η δε αποκατάσταση των θεσμών θα πρέπει να αποτελέσει, στις χώρες αυτές, πρωταρχικό στόχο, ώστε να καταβληθούν, κατά κύριο λόγο, προσπάθειες διακυβέρνησης με στόχο την τοπική ασφάλεια και δικαιοσύνη.

2. Άντληση διδαγμάτων από τους στόχους της χιλιετίας

2.1 Το **Διάγγελμα για τη νέα Χιλιετία εξακολουθεί να είναι επίκαιρο**. Το διάγγελμα αυτό διατηρεί πλήρως την πολιτική και συμβολική του αξία ως **συμφώνου που επικυρώνει μια δέσμευση ακόμη και πέρα από το 2015**, ανάμεσα σε όλες τις χώρες, πλούσιες και φτωχές. Πρέπει να εξακολουθήσει να αποτελεί τη βάση του μελλοντικού προγράμματος δράσης και να προσδιορίζει τις μεγάλες προκλήσεις και θεμελιώδεις αξίες που πρέπει να διέπουν τις διεθνείς σχέσεις κατά τον 21ο αιώνα: ειρήνη, ασφάλεια και αφοπλισμός, προστασία του κοινού μας περιβάλλοντος, δικαιώματα του ανθρώπου, δημοκρατία και χρηστή διακυβέρνηση, προστασία των ευάλωτων ομάδων και λύσεις για τις ειδικές ανάγκες της Αφρικής, καθώς και δικαίωμα στην ανάπτυξη και ανάγκη δημιουργίας περιβάλλοντος που να την ευνοεί. Το διάγγελμα αναγνωρίζει ήδη την ύπαρξη σαφούς σύνδεσης ανάμεσα στις διάφορες πτυχές της βιώσιμης ανάπτυξης, απηχώντας τη διακήρυξη του Ρίο του 1992.

2.2 Παρότι ο **απολογισμός είναι ανομοιογενής**, οι ΑΣΧ, χάρη στον απλό και εύληπτο χαρακτήρα τους, συνέβαλαν στην ευαισθητοποίηση και την κινητοποίηση της κοινής γνώμης των ανεπτυγμένων χωρών. Ωστόσο, δεν έχει αποδειχθεί ακόμη κατά πόσον η εν λόγω υποστήριξη της κοινής γνώμης οδήγησε πραγματικά σε αύξηση του όγκου της βοήθειας, σε ουσιαστική καταπολέμηση της διαφθοράς, σε επαναπροσανατολισμό προς τις χώρες με τη μεγαλύτερη καθυστέρηση, ή ακόμη σε κατάλληλη προσαρμογή για τις χώρες που είναι σε εμπόλεμη κατάσταση ή έχουν αποσταθεροποιηθεί λόγω εσωτερικών συρράξεων.

⁽⁹⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με εισηγητή τον κ. Mario Campri και συνεισηγητή τον κ. Jonathan Peel: «Εμπόριο και επισιτιστική ασφάλεια», ΕΕ C 255 της 22.9.2010, σ. 1–9.

⁽¹⁰⁾ Ευρωπαϊκή έκθεση για την ανάπτυξη (2013): «Post-2015: Global action for an inclusive and sustainable future» [«Πέραν του 2015: ανάληψη παγκόσμιας δράσης για ένα μέλλον βιώσιμο χωρίς αποκλεισμούς»].

⁽¹¹⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με εισηγητή τον κ. Coulson: «Σύνδεση των “ενεργειακών νησιών” της ΕΕ: ανάπτυξη, ανταγωνιστικότητα, αλληλεγγύη και αειφορία στην εσωτερική ενεργειακή αγορά της ΕΕ», ΕΕ C 44 της 15.2.2013, σ. 9–15.

⁽¹²⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με εισηγητή τον κ. José María Zufiaur Narvaiza: «Κοινωνική προστασία στα πλαίσια της αναπτυξιακής συνεργασίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης», ΕΕ C 161 της 6.6.2013, σ. 82–86.

2.3 **Εδαφικές ενότιες, ανισότητες και φτώχεια.** Όσον αφορά τον δείκτη φτώχειας, η ΕΟΚΕ εκφράζει επιφυλάξεις ως προς τη χρήση του κατώτερου από 1,25 δολάρια ΗΠΑ ημερήσιου εισοδήματος, που χρησιμοποιείται για την αξιολόγηση της μείωσης της έσχατης ένδειας, και ως προς την προσφυγή σε μέσους όρους ανά χώρα. Οι μηχανισμοί αυτοί αποκρύπτουν σημαντικές **εσωτερικές ανισότητες** στις εθνικές κοινωνίες, καθώς και τις **ανισότητες μεταξύ εδαφικών ενότητων**, ιδίως εις βάρος του αγροτικού πληθυσμού, που θα έπρεπε να μπορεί να εξακολουθήσει να ζει στην ύπαιθρο και να υποδεχθεί, χάρη στην **αγροτική ανάπτυξη**, ένα μερίδιο της δημογραφικής αύξησης των επόμενων δεκαετιών. Από την άλλη πλευρά, η **ανεξέλεγκτη αστικοποίηση** επιδεινώνει και τροφοδοτεί την αυξανόμενη φτώχεια στις αστικές περιοχές και απαιτεί αναλύσεις προσανατολισμένες περισσότερο στην ποιότητα.

2.4 **Η ισότητα των φύλων** παραμένει βασική προϋπόθεση για οποιαδήποτε αλλαγή⁽¹³⁾, όχι μόνο λόγω της τύχης που επιφυλάσσεται στις γυναίκες, αλλά και επειδή βρίσκεται στο επίκεντρο όλων των άλλων ανισοτήτων και επιτείνει τις συνέπειές τους. Οι λύσεις κατά των διακρίσεων, δηλαδή **τα δικαιώματα των γυναικών**, είναι καθοριστικές για τη μετάβαση των κοινωνιών μας. Η προσφορά των γυναικών υπέρ της ειρήνης, της ανάπτυξης, των οικονομικών δραστηριοτήτων και της ασφάλειας αναδεικνύονται σε μείζονα πλεονεκτήματα για ένα μελλοντικό πρόγραμμα δράσης. Οι αξίες αυτές πρέπει να αναγνωρίζονται από όλους, άνδρες και γυναίκες.

2.5 **Ποσοτικά αποτελέσματα και μεθοδολογικά εργαλεία.** Ο ανανεωμένος χάρτης πορείας πρέπει να λάβει τη μορφή κατάλληλων στόχων και δεικτών προόδου. Η τακτική δημοσίευση των εκθέσεων παρακολούθησης των ΑΣΧ έχει εμφανίσει ουσιαστικά αποτελέσματα, καθώς και ελλείψεις. **Η ποιότητα των αξιολογήσεων συνιστά καθοριστικό κεκτημένο γι' αυτή την μεθοδολογία διακυβέρνησης** βάσει στόχων. Το μελλοντικό πρόγραμμα δράσης χρειάζεται βελτίωση και εναρμόνιση των εθνικών στατιστικών μηχανισμών, ιδίως όσον αφορά τα στοιχεία που λαμβάνουν υπόψη το φύλο και τα άτομα με αναπηρία. Αυτό απαιτεί βελτίωση των υπηρεσιών ληξιαρχείου και διεξαγωγή ποιοτικών ερευνών, ειδικότερα για θέματα εκπαίδευσης.

2.6 **Πέραν του ΑΕγχΠ.** Στο πρόγραμμα δράσης για την περίοδο μετά το 2015, οι δείκτες βιώσιμης ανάπτυξης⁽¹⁴⁾ που προσδιορίζουν την ευημερία θα πρέπει να εμφανίζουν σε **συνολικό πίνακα οικονομικούς, κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς δείκτες** και όχι έναν ενιαίο συγκεντρωτικό δείκτη. Ο συνδυασμός του ΑΕγχΠ με άλλους δείκτες είναι εφικτός σε διεθνές επίπεδο, όπως ισχύει ήδη για τον ορισμό των λιγότερο ανεπτυγμένων χωρών (ΛΑΧ), ο οποίος περιλαμβάνει κριτήρια υστέρησης της ανθρώπινης ανάπτυξης και ευάλωτης οικονομικής κατάστασης, ή ακόμη ο δείκτης ανθρώπινης ανάπτυξης και, πιο πρόσφατα, ο δείκτης ανισοτήτων που αναπτύχθηκε από το πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για την ανάπτυξη (PNUD).

Για να καλυφθεί το χάσμα ανάμεσα στις οικονομικές πολιτικές, την ευημερία και την κοινωνική πρόοδο, πρέπει να χρησιμοποιηθούν **δείκτες που να συμπληρώνουν το ΑΕγχΠ**. Μια νέα προσέγγιση απαιτεί να εξετάζονται οι συνιστώσες της προόδου με τη βοήθεια της συμπερίληψης των κοινωνικών και περιβαλλοντικών πτυχών στους εθνικούς λογαριασμούς, της χρήσης σύνθετων δεικτών και της θέσπισης βασικών δεικτών. Ωστόσο, εκείνο που λείπει είναι η **ανάπτυξη μηχανισμών αποτελεσματικότητας και δέσμευσης**, οι

οποίοι είναι αναγκαίοι ώστε να συνδυάζονται οι πολιτικές και δημοσιονομικές επιλογές με την αποτελεσματικότητα των δεικτών. Η μέτρηση της ευημερίας και της προόδου δεν αποτελεί αποκλειστικά τεχνικό πρόβλημα. Η ίδια η αντίληψη για την έννοια της «ευημερίας» αποκαλύπτει τις συλλογικές προτιμήσεις και τις θεμελιώδεις αξίες μιας κοινωνίας. Ένας τρόπος να υπάρξει πρόοδος στο θέμα της επιλογής δεικτών είναι να κληθούν να συμμετάσχουν στις πανεπιστημιακές εργασίες πολίτες και οργανώσεις της κοινωνίας πολιτών, ώστε να προσδιορίσουν τους δείκτες και να δουν πώς λειτουργούν.

2.7 Αποτελεί αρμοδιότητα των δημόσιων αρχών —κεντρικής κυβέρνησης και οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ)— να εξασφαλίσουν την πραγματική παροχή ενός **ελάχιστου επιπέδου κοινωνικής προστασίας** για την αντιμετώπιση των μεγαλύτερων κινδύνων της ζωής, ιδίως στους τομείς της υγείας και της αναπηρίας, της σύνταξης και της ανεργίας. Οι οργανώσεις της κοινωνίας πολιτών [συνδικαλιστικές οργανώσεις, μη κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΚΟ), ιδρύματα, ταμεία αλληλασφάλισης, συνεταιρισμοί, μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ), οικογενειακές οργανώσεις, οργανώσεις καταναλωτών] μπορούν να συνάψουν συμβάσεις με τις δημόσιες αρχές για να αναλάβουν καθοριστικό ρόλο στον σχεδιασμό, την παρακολούθηση και την παροχή υπηρεσιών και να επωφελοούνται από δημόσια ενίσχυση, ιδίως στην περίπτωση των ΛΑΧ.

3. Δικαιώματα του ανθρώπου, ενεργός συμμετοχή της κοινωνίας πολιτών, εκδημοκρατισμός και σύναψη συμβάσεων/σύμπραξη μεταξύ φορέων, στο επίκεντρο του προγράμματος δράσης για την περίοδο μετά το 2015

3.1 **Εκδημοκρατισμός και δικαιώματα του ανθρώπου, βάση για τη μετάβαση σε κοινωνίες χωρίς αποκλεισμούς και σε βιώσιμες οικονομίες.** Η πάγια στήριξη των προπαθειών εκδημοκρατισμού παραμένει η καλύτερη οδός για τη μετάβαση σε κοινωνίες με διαφάνεια, που να λογοδοτούν ενώπιον των πολιτών. Στις ανοιχτές κοινωνίες του 21ου αιώνα, καμία σημαντική αλλαγή δεν είναι δυνατόν να επιτευχθεί χωρίς **συμμετοχή, ενστερνισμό, συγκατάθεση και συνυπευθυνότητα των ενδιαφερόμενων φορέων**. Όσον αφορά το Ευρωπαϊκό μέσο για τη δημοκρατία και τα δικαιώματα του ανθρώπου (ΕΜΔΔΑ) και την ανακοίνωση σχετικά με τον ρόλο της κοινωνίας πολιτών στην ανάπτυξη, η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την αυξημένη σημασία που αποδίδεται στην εμφάνιση μιας ανεξάρτητης κοινωνίας πολιτών⁽¹⁵⁾, γεγονός που ευνοεί την καταπολέμηση της **διαφθοράς ανεξαρτήτως της πηγής της**, την εξασφάλιση της δέσμευσης έναντι των πολιτών, την ενεργό συμμετοχή των οικονομικών φορέων στις μελέτες αντικτύπου και στην παρακολούθηση των εμπορικών συμφωνιών, την ενδυνάμωση της ικανότητας προειδοποίησης που διαθέτουν οι υπερασπιστές των δικαιωμάτων των γυναικών, ή ακόμη την υποστήριξη των υπερασπιστών του περιβάλλοντος.

3.2 **Διαφάνεια και δέσμευση των εταίρων χωρών, θεμέλιο του μελλοντικού προγράμματος δράσης.** Οι ΑΣΧ, και κατόπιν το σχέδιο δράσης για την **αποτελεσματικότητα της βοήθειας** που απορρέει από αυτούς (Αρχές του Παρισιού, της Άκρα, του Μπουσάν), συνέβαλαν στην ενίσχυση της ανάληψης δέσμευσης των εταίρων χωρών και στον συνυπολογισμό των ιδιαίτερων συνθηκών των ευάλωτων κρατών. Ωστόσο, για να καλυφθούν οι μείζονες αδυναμίες της συνεργασίας, το μελλοντικό πρόγραμμα δράσης πρέπει να παρέχει τη δυνατότητα στις δικαιούχους χώρες να είναι ισότιμοι

⁽¹³⁾ Η ισότητα των φύλων στην αναπτυξιακή πολιτική της ΕΕ, σχέδιο δράσης 2010-2015.

⁽¹⁴⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Πέραν του ΑΕγχΠ – Η συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών στην επιλογή συμπληρωματικών δεικτών», εισηγητής: ο κ. PALMIERI, ΕΕ C 181 της 21.6.2012, σ. 14.

⁽¹⁵⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την καθιέρωση ενός χρηματοδοτικού μέσου για την προώθηση της δημοκρατίας και των δικαιωμάτων του ανθρώπου παγκοσμίως», εισηγητής: ο κ. IULIANO, ΕΕ C 11 της 15.1.2013, σ. 81-83.

παράγοντες με τις δωρήτριες χώρες. Κυρίως, θα πρέπει να υπάρχει ειδική μέριμνα για τις **καταστάσεις πολέμου ή εσωτερικών συρράξεων και για τις καταστάσεις αδυναμίας οφειλόμενης σε φυσικές καταστροφές** και να σχεδιάζονται **ειδικές λύσεις** για τις χώρες αυτές, με αρχικούς στόχους προτεραιότητας που θα αφορούν την αποκατάσταση των θεσμών και την εμπέδωση της ασφάλειας, της αστυνομίας και της δικαιοσύνης.

3.3 Η συνεργασία μεταξύ κοινωνιών και η αξιοποίηση της πληθώρας ανταλλαγών μεταξύ διεθνών φορέων και δικτύων. Η πολυπαραγοντική προσέγγιση ενθαρρύνει τους αναπτυξιακούς εταίρους και στο Βορρά και στον Νότο να υπερβαίνουν το παραδοσιακό διπλωματικό πλαίσιο των δεσμεύσεων μεταξύ κυβερνήσεων. Μια πιο ευρεία θεώρηση της κοινωνίας πολιτών εδράζεται στη **σύναψη συμβάσεων ή σε συμπράξεις που επισημοποιούνται βάσει σύμβασης στόχων και μέσων μεταξύ διαφόρων παραγόντων.** Αυτό προϋποθέτει να αποδίδεται μεγαλύτερη σημασία στις πρωτοβουλίες που αναλαμβάνουν οι **δήμοι** και οι ΟΤΑ (δίκτυα πράσινων πόλεων, κίνηση των πόλεων σε μετάβαση), αλλά και εκείνων που αναλαμβάνουν οι οργανώσεις της κοινωνίας πολιτών (μη κυβερνητική διπλωματία, όπως η διάσκεψη κορυφής στο Ρίο) ή οι πάσης φύσεως **επιχειρήσεις** (επιχειρηματικοί κύκλοι, όπως τα δίκτυα υπεύθυνων επιχειρήσεων ή κοινωνικής οικονομίας) ή οι διεθνείς **συνδικαλιστικές συνομοσπονδίες** (βασικοί παράγοντες για τον στόχο της αξιοπρεπούς εργασίας) ή ακόμη τα πανεπιστήμια και τα **ερευνητικά κέντρα**, ήδη από τη χάραξη των στόχων, αλλά και για την εφαρμογή και για την παρακολούθησή τους. Η ΕΟΚΕ συνιστά να αναγνωρίζονται και να προβάλλονται στο μελλοντικό πρόγραμμα δράσης οι συμβάσεις μεταξύ εταιρών από τον ιδιωτικό και τον δημόσιο τομέα και τον χώρο των οργανώσεων και συλλόγων, χωρίς να παραβλέπονται οι πολυάριθμες πρωτοβουλίες διεθνούς αλληλεγγύης από τους ίδιους τους πολίτες. **Η συνένωση των δυνάμεων όλων αυτών των ποικίλων φορέων με ισότιμους όρους** συνιστά καίρια προϋπόθεση για μια πιο αποτελεσματική διακυβέρνηση, με λιγότερους αποκλεισμούς, που θα λαμβάνει υπόψη τη φωνή των φτωχότερων.

3.4 Γι' αυτό, η ΕΟΚΕ, όπως και πολλοί παρατηρητές, συνιστά **καίριες βελτιώσεις σε θέματα χρηστής διακυβέρνησης και δημοκρατικών θεσμών**, ώστε να ενισχυθεί ο ενστερνισμός από τις εταίρους χώρες της ίδιας τους της εθνικής αναπτυξιακής στρατηγικής. Χάρη στους Αναπτυξιακούς Στόχους της Χιλιετίας, η **κοινωνία πολιτών ορισμένων αναπτυσσόμενων χωρών** είχε τη δυνατότητα να ενισχύσει τη θέση της ως παράγον ή να απαιτήσει λογοδοσία από τις κυβερνήσεις τους σχετικά με επιλογές επενδύσεων και δημοσίων δαπανών. Στο μελλοντικό πρόγραμμα δράσης, που θα ενσωματώνει ευρύτερο φάσμα παραγόντων, η συμμετοχή της κοινωνίας πολιτών στην κατάρτιση των στρατηγικών εγγράφων για τη μείωση της φτώχειας θα πρέπει να είναι ενισχυμένη και να συντελεί στην εμφάνιση καινοτόμων λύσεων σχετικά με την αξιοπρεπή εργασία ή με την κοινωνική μέριμνα, αυξάνοντας παράλληλα **την εμπειρία και τις ικανότητες σχεδιασμού**, στοιχεία που συμβάλλουν στην καλύτερη διακυβέρνηση των κρατών. Η ΕΟΚΕ συνιστά ένα μέρος της βοήθειας για το εμπόριο να αφιερωθεί στην ενίσχυση των **ικανοτήτων των κοινωνικών εταίρων και οργανώσεων της κοινωνίας πολιτών** σε εμπορικά θέματα, ώστε να συμβάλουν στην ενσωμάτωση του εμπορίου και της επισιτιστικής ασφάλειας στην εθνική τους αναπτυξιακή στρατηγική.

4. Εδραίωση μιας νέας ευρείας συναίνεσης για αλλαγή πορείας, με στόχο τη βιώσιμη ανάπτυξη

4.1 Παγκόσμια διακυβέρνηση και συλλογικά περιβαλλοντικά, κοινωνικά ή οικονομικά αγαθά. Υπάρχουν αγαθά ή

υπηρεσίες —όπως είναι ο αέρας, το νερό, οι ωκεανοί, τα οικοσυστήματα, η αξιοπρεπής εργασία, η κοινωνική μέριμνα, η επισιτιστική ασφάλεια ή οι εμπορικοί κανόνες κ.ά.— που, επειδή αφορούν το σύνολο του πλανήτη, αναγνωρίζονται στην υπό εξέταση ανακοίνωση ως **«βασικοί πυλώνες ζωής»** και παρουσιάζονται στο παράρτημα της ανακοίνωσης. Αυτά τα παγκόσμια δημόσια αγαθά⁽¹⁶⁾ πρέπει να συμπεριληφθούν στο πρόγραμμα δράσης για την περίοδο μετά το 2015 με τη μορφή παγκόσμιων δημόσιων πολιτικών σχετικά με τις τρεις διαστάσεις της βιώσιμης ανάπτυξης. Πρέπει να εξετάζονται σε ένα πλαίσιο που θα συντονίζεται σε παγκόσμιο επίπεδο, κυρίως όμως πρέπει να υποστηρίζονται με διεθνείς συμβατικές δεσμεύσεις και με εθνικού επιπέδου χρηματοδότηση και δράσεις, οι οποίες, με τη σειρά τους, θα επιμερίζονται σε πλήθος συλλογικών και μεμονωμένων δράσεων σε τοπικό επίπεδο.

4.2 Ποικίλες μορφές παγκόσμιας χρηματοδότησης, προσαρμοσμένες στην αλλαγή πορείας με ορίζοντα το 2050. Σύμφωνα με εκτίμηση των Ηνωμένων Εθνών, για να αντιμετωπιστούν σε βάθος χρόνου η φτώχεια και οι περιβαλλοντικές προκλήσεις, απαιτείται ποσό της τάξεως των 800 δισεκατομμυρίων ευρώ ανά έτος, ήτοι 1,5 % του παγκόσμιου ΑΕγχΠ. Η **Επίσημη Αναπτυξιακή Βοήθεια μπορεί να καλύψει μόλις το 10 % έως 15 %** των αναγκών αυτών σε διεθνή χρηματοδότηση. Είναι, λοιπόν, σαφής η ανάγκη και άλλων εθνικών και διεθνών πόρων. Με την ευκαιρία της προσεχούς ανακοίνωσης σχετικά με τις πηγές χρηματοδότησης, θα πρέπει να εξεταστεί σοβαρά το ζήτημα των **εσόδων από διεθνή φορολογία**, χάρη στα οποία θα μπορούσαν να αντληθούν, με διαφάνεια και προβλεψιμότητα, οι αναγκαίοι χρηματοδοτικοί πόροι για την εξάλειψη της φτώχειας, την προστασία του περιβάλλοντος και τη διαχείριση των παγκόσμιων δημόσιων αγαθών. Το προϊόν από τις καινοτόμες μορφές χρηματοδότησης και από τον φόρο επί των χρηματοπιστωτικών συναλλαγών, ως πρώτα δείγματα της πολιτικής αυτής, θα πρέπει να διατεθεί κατά προτεραιότητα στην αντιμετώπιση των παγκόσμιων αυτών προκλήσεων. Επιπλέον, η άντληση εθνικών φορολογικών πόρων, καθώς και η διοχέτευση των **εμβασμάτων των μεταναστών** προς την παραγωγική δραστηριότητα, παραμένουν απαραίτητες προϋποθέσεις για την επίτευξη προόδου ως προς τους κατά τόπους στόχους.

4.3 Περισσότερες θέσεις εργασίας σε μια πράσινη οικονομία χωρίς αποκλεισμούς. Η τρέχουσα οικονομική επιβράδυνση υπονομεύει σοβαρά την επίτευξη των ΑΣΧ έως το 2015, λόγω της σημαντικής της επίπτωσης στην απασχόληση και στις επιχειρήσεις. Όμως, η κρίση θα μπορούσε να αναδειχθεί σε ευκαιρία για μεγαλύτερη κινητοποίηση υπέρ μιας πράσινης οικονομίας, ικανής να προκαλεί τροποποιήσεις της πορείας προς τη βιώσιμη ανάπτυξη. Από την άποψη αυτή, το **παγκόσμιο σύμφωνο απασχόλησης της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΔΟΕ)** αποτελεί νέο μηχανισμό με στόχο να επιταχύνει μια πορεία πλούσια σε θέσεις εργασίας, χάρη στην τόνωση της ζήτησης εργασίας και προσόντων, στη θέσπιση ενός ελάχιστου επιπέδου κοινωνικής προστασίας σε παγκόσμιο επίπεδο και στην ολοκλήρωση της άτυπης οικονομίας με βάση ένα εθνικό σχέδιο αξιοπρεπούς εργασίας.

4.4 Η παγκόσμια γεωργία παραμελήθηκε ιδιαίτερα από τους διεθνείς χρηματοδοτικούς οργανισμούς κατά την εφαρμογή των ΑΣΧ. Αποτελεί επείγουσα ανάγκη να βρεθεί μια νέα ισορροπία για τις επενδύσεις που δημιουργούν απασχόληση, προς την κατεύθυνση μιας οικογενειακής και βιολογικής γεωργίας.

⁽¹⁶⁾ Στο παράρτημα της ανακοίνωσης, παρουσιάζεται τυπολογία των κυριότερων παγκόσμιων δημόσιων αγαθών.

4.5 **Ο ρόλος των επιχειρήσεων στην καθιέρωση ετήσιας έκθεσης βιωσιμότητας.** Ο ιδιωτικός τομέας εκπροσωπείται στα Ηνωμένα Έθνη από το «οικουμενικό σύμφωνο», που δημιουργήθηκε το 2000 με στόχο να καταστεί **η κοινωνική ευθύνη των επιχειρήσεων μηχανισμός στην υπηρεσία των ΑΣΧ.** Στο οικουμενικό σύμφωνο μετέχουν σήμερα 8 700 επιχειρήσεις, που δραστηριοποιούνται σε 130 χώρες και έχουν αναλάβει δεσμεύσεις σε θέματα δικαιωμάτων στην εργασία, δικαιωμάτων του ανθρώπου, περιβάλλοντος και καταπολέμησης της διαφθοράς. Η εθελοντική ανάληψη δεσμεύσεων, ως τρόπος εφαρμογής της βιώσιμης ανάπτυξης σε κλίμακα επιχείρησης, μπορεί να διαδραματίσει μείζονα ρόλο στις αλυσίδες υπεργολαβίας. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι οι πρωτοβουλίες που αφορούν τον οικολογικό σχεδιασμό, την οικολογική παραγωγή, την οικολογική λιτότητα, το δίκαιο εμπόριο, καθώς και την αποδοτικότερη χρήση των φυσικών πόρων συνιστούν καινοτόμους λύσεις για την υλοποίηση στόχων βιώσιμης ανάπτυξης ⁽¹⁷⁾. Η ΕΟΚΕ προτείνει, συνεπώς, την εφαρμογή της σύστασης που περιλαμβάνεται στη διακήρυξη Ρίο+20, όπου προτείνεται η γενίκευση της δημοσιοποίησης στοιχείων των επιχειρήσεων όσον αφορά τη βιωσιμότητα, με την καθιέρωση ετήσιων «αναφορών αειφορίας», τις οποίες οι επιχειρήσεις θα δημοσιεύουν όπως ακριβώς δημοσιεύουν και την ετήσια οικονομική τους έκθεση.

5. Βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη: ενίσχυση της υπευθυνότητας και του ρόλου των ιδιωτικών παραγόντων

5.1 Παρότι, στην αρχή της κρίσης, εκδηλώθηκαν πειρασμοί επιστροφής στον προστατευτισμό, το διεθνές σύστημα απέφυγε γενικώς τις περιοριστικές εμπορικές πρακτικές. Ωστόσο, το αδιέξοδο στο οποίο οδηγήθηκε η **διεθνής διαπραγμάτευση περί ανάπτυξης** δημιουργεί μεγάλη δυσaréσκεια όσον αφορά τις αποκλίσεις συμπεριρόντων με τις αναπτυσσόμενες χώρες. Οι **αναδυόμενες χώρες** είναι εκείνες που ωφελούνται περισσότερο από την αύξηση των συναλλαγών, αν και παράλληλα οι ανισότητες στο εσωτερικό τους επιτείνονται, εξααιρουμένων ορισμένων χωρών όπως η Βραζιλία, χάρη σε πολιτικές ανακατανομής του πλούτου και καταπολέμησης της φτώχειας.

5.2 Αντίθετα, το άνοιγμα των αγορών δεν έφερε τα προσδοκώμενα αποτελέσματα σε πολλές από τις αναπτυσσόμενες χώρες που διαθέτουν γεωργικά προϊόντα και πρώτες ύλες, λόγω έλλειψης διαφοροποίησης, μεταποίησης και **υποδομών**. Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για τις εμπλοκές που έχουν προκύψει σχετικά με τις Συμφωνίες Οικονομικής Εταιρικής Σχέσης με τα κράτη της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού (χώρες ΑΚΕ). Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι η **προτιμησιακή πρόσβαση** ⁽¹⁸⁾ στην ΕΕ που προσφέρεται στις ΛΑΧ αποφέρει λιγοστά οφέλη, όπως επίσης και η προσφυγή στην **βοήθεια για το εμπόριο**, που λαμβάνει όλο και μεγαλύτερη σημασία ως μέθοδος πολυμερούς συνεργασίας. Η ΕΟΚΕ συνιστά να υποστηριχθεί η θέσπιση **διευκόλυνσης για το εμπόριο**, η οποία έχει ήδη συμφωνηθεί υπέρ των χωρών αυτών εντός του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ) **και να προωθηθεί η γενίκευση του ανοίγματος των αγορών χωρίς δικαιώματα και χωρίς ποσοτώσεις από τις αναδυόμενες χώρες προς τις ΛΑΧ.**

5.3 Η ΕΟΚΕ συνιστά να εντάξει η ΕΕ τις αρχές του **δικαιώματος στη διατροφή** ⁽¹⁹⁾ στις εμπορικές της πρακτικές ως δομικό στοιχείο και να κινήσει τις κατάλληλες διαβουλεύσεις στους κόλπους του ΠΟΕ, καθώς και με τους άλλους μεγάλους εμπορικούς της εταίρους, ώστε οι αρχές αυτές να ενσωματωθούν στις πολυμερείς και διμερείς εμπορικές πολιτικές. Επιπλέον, η ΕΟΚΕ συνιστά την ελευθέρωση των φιλοπεριβαλλοντικών αγαθών και υπηρεσιών, ανεξάρτητα από την ενδεχόμενη συμφωνία της Ντόχα, καθώς και τη διευκόλυνση της μεταφοράς πράσινων τεχνολογιών στα πλαίσια των διμερών εμπορικών συμφωνιών ⁽²⁰⁾.

5.4 Οι οικονομικοί φορείς, αλλά και οι υποδομές, πρέπει να στραφούν αποφασιστικά προς τη βιώσιμη ανάπτυξη. Επί του προκειμένου, η **δημιουργία υποδομών** ⁽²¹⁾ **και δικτύων ανταλλαγών** συνιστά μοχλό, τόσο για την προσέλκυση ξένων επενδύσεων όσο και για τη στήριξη της ανάπτυξης των ΜΜΕ, την προώθηση της βιομηχανίας μεταποίησης πρώτων υλών και την ανάπτυξη του ηλεκτρικού εμπορίου.

Βρυξέλλες, 23 Μαΐου 2013.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Henri MALOSSE

⁽¹⁷⁾ Μελέτη Concord: Προσφορά του ιδιωτικού τομέα στην ανάπτυξη, Δεκέμβριος 2012.

⁽¹⁸⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την εφαρμογή συστήματος γενικευμένων δασμολογικών προτιμήσεων», εισηγητής: ο κ. PEEL, ΕΕ C 43 της 15.2.2012, σ. 82.

⁽¹⁹⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Εμπόριο και επισιτιστική ασφάλεια», εισηγητής: ο κ. CAMPLI, συνεισηγητής: ο κ. PEEL, ΕΕ C 255 της 22.9.2010, σ. 1.

⁽²⁰⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Διεθνές εμπόριο και αλλαγή του κλίματος», εισηγήτρια: η κ. RICHENOT, ΕΕ C 21 της 21.1.2011, σ. 15.

⁽²¹⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Η στρατηγική ΕΕ-Αφρικής», εισηγητής: ο κ. DANTIN, ΕΕ C 77 της 31.3.2009, σ. 148.